

על עברי פי פחת

תקינה מיושנת, שאבד עליה הכלח, ממררת את חייה של מערכת הבריאות, כאשר בתי החולים נדרשים לתפקד על-פי מצבת כוח האדם שנקבעה לפני למעלה משלושים שנה

החסר והמחסור

הנתונים הקשים שעליהם מצביי עה חברת ארגו אינם מצטמצמים כמובן אך ורק לרופאים. מחסור בתקנים וברופאים משליך ישירות על איכות השירות הרפואי שמקב" לים החולים, על התורים הממושכים ועל כל מה שמשמע מכך.

מבקר המדינה, שבדק את סוגיית התקינה האנכרוניסטית, לא היסס להפנות אצבע מאשימה אל עבר משרד הבריאות. בדוח שפרסם ב־2003 קבע המבקר מפורשות כי תקני הרופאים, המבוססים על הסכמים קיבוציים שנחתמו מאז

1976, "אינם משקפים את הצרכים העכשוויים של בתי החולים, ויש שהם מגבילים את מנהלי בתי החור לים בניוד רופאים ובשיבוצם במערך בית החולים, שכן במהלך השנים חלו שינויים בהיקף הפעילות לכל מיטה ובטכנולוגיות רפואיות, ונו צרו התמחויות חדשות". המבקר פסק, כי "למרות השינויים בפעי לות בתי החולים לא עשה משרד הבריאות בדיקה של תקני הרופאים בבתי החולים ושל מערך התורנים והכוננים בחדרי המיון ובמחלקות האשפוז".

בחודשים הקרובים צפוי להת חדש המשא ומתן בין הרופאים לבין האוצר לקראת חתימת הסכם קיבוצי חדש. הר"י נמצאת בימים אלה בעיצומו של תהליך גיבוש הנושאים לקראת המשא ומתן. כבר עתה נראה, כי סוגיית תקינת החסר והמחסור החמור ברופאים יהיו בין הנושאים המרכזיים שהר"י תעמיד על סדר היום.

אמוראי, שקיבלה מנדט מראש הממשלה דאז, אהוד ברק, לבדוק את הרפואה הציבורית ואת מעמד הרופא בה. בינואר 2003 פרסמה הוועדה את המלצותיה וקבעה, כי מאז שנקבעו נוסחאות התקינה "חלו שינויים רבים בהיקפי הפעילות לכל מיטה, בתמהיל המאושפזים, בטכ נולוגיות המשמשות לביצוע הטי פולים והאבחונים, בהרכב הצוות המטפל, ועוד". הוועדה המליצה כי יוקם גורם מקצועי, שתפקידו יהיה לערוך בחינה של הנושא, תוך שימוש בכלים מקצועיים מקובלים בתחום...

הר"י ביקשה אז לאמץ את המלצות הוועדה באופן מידי, אך נתקלה בסירוב מוחלט מצד המדי נה והמעסיקים, שהבהירו כי לא יתקצבו כל שינוי שיידרש בתקינה בעקבות המלצה זו או אחרת. מאז, שוכבות המלצות ועדת אמוראי כאבן שאין לה הפכין.

בהיעדר תגובה מצד משרדי הבריאות והאוצר, שכרה הר"י באוגוסט 2006 באופן עצמאי את שירותיה של חברת "ארגו" לייעוץ ניהולי ותפעולי, כדי שזו תבצע בדיקה מקצועית ומעמיקה של התקינה בבתי החולים. ממצאיה של החברה היו חד-משמעיים: בכל המדרג שנבחנו נמצאו כי חסרים במערכת רופאים רבים גם ביחס לתקן הישן. מנכ"ל החברה, ד"ר מיקי וגנהיים, אמר אז כי בכל המחקרים שערך ב־25 שנותיו במק צוע, לא נתקל באנשים שעובדים כה קשה ובמשמרות כה ארוכות כמו ציבור הרופאים.

זמן לקריאת חומר עיוני וללימוד. תקינת החסר במחלקות והמחסור בכוח-אדם יוצרים מציאות שבה מתמחים נאלצים לבצע מספר בלתי אנושי של תורנויות, וגם מומחים נאלצים לשאת בנטל התורנויות. התוצאה היא שרופאים מדי רים רגליהם ממקצועות רפואיים שבהם העומס הרב ביותר, כמו למשל רפואה פנימית או כירורגיה כללית, ונרשמת אף נטישה של הרפואה לטובת מקצועות קלים ומכניסים יותר.

התקינה המיושנת, שאבד עליה הכלח, ממררת את חייה של מערכת הבריאות זה שנים רבות. בתי החור לים נדרשים כיום לתפקד על-פי מצבת כוח-האדם שנקבעה לפני למעלה מ־30 שנה - ב־1977, ליתר דיוק. מאז, השתנה עולם הרפואה ללא הכר: מקצועות רפואיים חדשים שנוספו למערכת החדירו טכנולוגיות חדשות ששינו את פני הטיפול הרפואי, האוכלוסייה הזד קנה ופרופיל המאושפזים השתנה, ומשך האשפוזים התקצר - ביחס הפוך לגיל המאושפזים ולחומרת מחלותיהם.

תקינת החסר התקועה מזכי רה לעתים את מזג האוויר, שכולם מתלוננים עליו, אבל איש אינו עושה דבר לשנותו. הדבר נכון אולי לגבי רשויות המדינה, מחוץ לממשלה הקדישו רופאים, כלכל נים בכירים, יועצים ניהוליים ואישי ציבור את מיטב זמנם כדי למצוא פתרון לתחלואי המערכת. אחד הגופים שישבו על המדוכה והתעמקו בנושא התקינה היה ועדת

מתמחה העושה את ראשית צעדיו במסלול ההכשרה, נתקל במערכת משברית הסובלת ממחסור חמור בתקנים ובכוח-אדם, שכדי לתפקד עליה ללהטט כאקרובט בקרקס. בככרוניקה ידועה מראש יבצע המתמחה שלנו שמונה, תשע, עשר תורנויות ואף למעלה מכך, שבמהלכן ייקרא לתת שירות במחלקות אשפוז הכורעות מעומס. בעיניים טרוטות הוא ינסה לתמרן בין הדרישות במחלקה לדרישות ההתמחות, ייאבק על זמן פנוי ללימודים, לקריאה, לבחינות - ולאחר עוד תורנות מפרכת יתאמץ להישאר ער, כדי שיוכל להגיע הביתה בשלום.

עייפות מצטברת

ד"ר אורי בלה, מומחה ברפואת ילדים, מעיד כי לאורך ההתמחות שלו ביצע בממוצע שמונה תורנויות בחודש, כולל החודשים שבהם לקח ימי חופשה או נדרש לצאת למילואים, כך שלעתים התפרסו תורנויות אלה על פני שבועיים בלבד. בחודשים מסוימים, לדב ריו, ביצע 13 תורנויות ואף יותר. "אתה מסתובב סהרורי כל הזמן", הגדיר את מצבו בעקבות הלילות חסרי השינה.

המועצה המדעית רואה בתור נויות חלק בלתי נפרד מההתמחות, ולכן היא דורשת מכל מתמחה לבצע לפחות ארבע תורנויות בחודש. עם זאת, המציאות מלמדת שכאשר מבצעים יותר משש תור נויות בחודש, נוצרת עייפות מצט ברת המקשה על המתמחה, ואין לו